

De gevolgen voor de praktijk

# REACH, een groot goed?

REACH is in Europa al een tijdje van kracht. Het hoofddoel is beheersing en vermindering van de risico's van chemische stoffen voor mens en milieu. Zowel grote als kleine gebruikers van gevaarlijke stoffen krijgen er vroeg of laat mee te maken.

tekst Jan Koppejan, Evelyn Tjoe Nij, Wouter de Haan en Marion van den Wittenboer

**R**EACH, de Europese verordening voor de Registratie, Evaluatie, Autorisatie en restrictie van Chemische stoffen werd in 2007 van kracht. De invoering loopt tot 2018 en kent verschillende fases. In de eerste fase zijn stoffen geregistreerd met productievolumes van meer dan 1000 ton per jaar en stoffen die een hoog risico vormen voor mens en milieu, de zogeheten zeer zorgwekkende stoffen (*substances of very high concern*, SVHC). De tweede fase betrof stoffen met productievolumes van meer dan 100 ton per jaar. We zitten nu in de derde en laatste fase die

afloopt op 31 mei 2018. Deze fase geldt voor stoffen met een jaarproductie tussen 1 en 100 ton.

### Heel veel stoffen

Alle stoffen die in 2018 niet aangemeld zijn voor registratie bij het Europees Agentschap voor Chemische stoffen (ECHA), mogen in Europa niet meer op de markt gebracht worden. Tegen die tijd zijn deze dus niet meer beschikbaar en zelfs verboden. Het gevolg: producten zullen van de markt verdwijnen omdat registratie ervan voor de producent of importeur niet rendabel is.

De beschikbaarheid van een stof kan ook (drastisch) afnemen of zelfs wegval- len als deze de classificatie SVHC-stof krijgt. De risico's voor mens en milieu van dergelijke stoffen zijn zo hoog dat het gebruik ervan verboden wordt of slechts onder strikte voorwaarden toe- gestaan (autorisatie).

Voor afnemers van stoffen (*downstream-gebruikers*) kan dit betekenen dat een stof niet meer beschikbaar is. Met mogelijke gevolgen voor het productiepro- ces en zelfs de bedrijfscontinuïteit. Het is dus zeker zaak goed op de hoogte te zijn van de ontwikkelingen.



## In welke branche u ook zit, gebruikt u gevaarlijke stoffen dan krijgt u vroeg of laat met REACH te maken

gebruikers van een stof van hun leverancier een VIB met daarin gegevens over de identiteit en eigenschappen van die stof en andere veiligheidsinformatie. Met de komst van REACH is het VIB uitgebreid met een bijlage (extensie) met blootstellingsscenario's. In de bijlage staat voor welke toepassingen of gebruiken de stof is toegestaan en onder welke condities de stof veilig te gebruiken is. De gebruiker is verplicht de aanwijzingen op te volgen.

Het toevoegen van blootstellingsscenario's is verplicht voor gevaarlijke stoffen die geproduceerd of geïmporteerd worden in hoeveelheden van meer dan 10 ton per jaar. Het aantal blootstellingsscenario's varieert van 1 tot meer dan 10, afhankelijk van het aantal toepassingen. De omvang van een bijlage varieert daarmee van enkele pagina's tot meer dan 200. Alle gebruikers van een stof met een eSDS ontvangen die van hun leverancier. Niet alleen de gebruikers binnen de chemische industrie, maar alle gebruikers in elke sector. In welke branche ook, als u gevaarlijke stoffen gebruikt krijgt u vroeg of laat met REACH te maken. De omvang van een bedrijf is daarbij niet van belang. REACH geldt voor grote en kleine bedrijven.

### Bindende aanwijzingen

Producenten en importeurs van stoffen zijn niet alleen verantwoordelijk voor de registratie van hun stoffen. Zij moeten ook hun afnemers goed informeren over de risico's van de stoffen en hun veilige gebruik. Een belangrijk instrument bij deze 'communicatie in de keten' is het nieuwe en uitgebreide Veiligheidsinformatieblad (VIB) of *extended Safety Data Sheet* (eSDS). De verplichting tot het leveren van een VIB was er ook al vóór REACH. Al jaren ontvangen

### Wat staat er in een eSDS?

Een eSDS bevat blootstellingsscenario's en geeft voorschriften over veilig gebruik van de stof. In een eSDS komen aan bod:

- » Geïdentificeerde gebruiken: overzicht van productie- en verwerkingsprocessen waarin de stof gebruikt wordt/mag worden.
- » Per gebruik staat aangegeven onder welke voorwaarden of gebruikscondities de stof veilig toepasbaar is:
  - » veilige maximale concentratie
  - » maximale gebruiksduur per dag
  - » benodigde blootstelling beperkende maatregelen zoals afzuiging
  - » benodigde persoonlijke beschermingsmiddelen

### Wat te doen als u een eSDS ontvangt?

1. Zorg dat u klaar bent voor een goede (centrale) registratie en verwerking van een eSDS. Houd bij welke eSDS'en u binnenkrijgt en noteer de datum van ontvangst. Let er bij centrale registratie op dat de eSDS via verschillende kanalen uw bedrijf kan binnenkomen.
2. Controleer of de wijze waarop u de stof in de praktijk gebruikt in de eSDS staat beschreven.

	Scenario	Actie
1	Uw gebruik komt overeen met het voorgeschreven gebruik	Leg schriftelijk vast dat gebruik van de stof in uw bedrijf overeenkomt met het voorgeschreven gebruik.
2	Uw gebruik wijkt af van het voorgeschreven gebruik	Pas de gebruiksomstandigheden in uw bedrijf aan aan de voorschriften in het eSDS. Of, als de voorgeschreven maatregelen voor u niet haalbaar zijn: geef een signaal aan de leverancier.
3	Uw gebruik wordt niet beschreven	Geef een signaal aan de leverancier en/of zoek een leverancier die uw gebruik wel beschrijft.
4	Uw gebruik is niet toegestaan	Beëindig het gebruik van de stof of zoek een alternatief product.

Tabel 1: Mogelijke scenario's eSDS



# In de extensie staat voor welke toepassingen of gebruiken de stof is toegestaan en onder welke condities die veilig te gebruiken is

Er zijn verschillende situaties mogelijk (zie tabel 1). Op het moment dat u een eSDS ontvangt, moet u daar actief mee aan de slag. Vanaf dat moment gaat de klok lopen en heeft u 12 maanden de tijd om de benodigde acties uit te voeren.

## Wat moet u in ieder geval niet doen als u een eSDS ontvangt?

- » Negeren of in een lade of ordner wegstoppen.
- » Registreren en op de to-do-stapel leggen.

Als u een eSDS ontvangt, moet u ervoor zorgen dat het gebruik van de stof in uw bedrijf in overeenstemming is met de gebruikscondities die de leverancier voorschrijft. U moet actie ondernemen als uw situatie afwijkt. Levert u zelf producten met gevaarlijke stoffen aan uw afnemers, dan moet u ook uw afnemers voorlichten en instrueren over het veilige gebruik van uw producten.

## Laatste ontwikkelingen

Het belangrijkste doel van de blootstellingsscenario's is het veilig gebruik van de stof. De invalshoek van REACH is daarbij de stof zelf. Daarnaast hebben bedrijven te maken met voorschriften vanuit de arboreggeving.

In de praktijk kunnen voorschriften vanuit REACH en de Arbeidsomstandighedenwet van elkaar verschillen en soms zelfs strijdig zijn. In een begin februari 2015 verschenen rapport over kosten van REACH voor het MKB<sup>1</sup> komen deze en andere knelpunten van REACH aan de orde. Overheidsinstanties en brancheorganisaties werken met elkaar samen om voor gesignaleerde knelpunten oplossingen te vinden en de kosten te verlagen.

Een goed voorbeeld van een kostenbesparend project is GEIS (*Generic Exposure Information Sheet*) van de Nederlandse Vereniging van Zeepfabrikanten (NVZ). In dit project zijn dertien generieke blootstellingsscenario's opgesteld voor de meest voorkomende toepassingen van schoonmaakmiddelen. Door

GEIS zijn leveranciers minder tijd kwijt aan het opstellen van een VIB en eindgebruikers aan het interpreteren van informatie (zie ook

[www.nvz.nl](http://www.nvz.nl)). Daarnaast maakt dit het makkelijker om veilig gebruik volgens REACH in een Arbocatalogus op te nemen.

Goed reageren op REACH betekent veranderingen doorvoeren in de bedrijfsvoering ten aanzien van het gebruik van gevaarlijke stoffen.

Daarvoor zijn concrete acties nodig, zoals het opzetten en bij-

houden van een sluitende registratie, het beoordelen van nieuwe informatie, het implementeren van beheersmaatregelen, het informeren en instrueren van medewerkers en het communiceren binnen de keten. Als u hulp nodig heeft bij een van bovengenoemde acties en/of u produceert zelf stoffen, schakel dan een deskundige in. «

## Informatie

Meer informatie over REACH en het omgaan met ontvangen eSDS: Europees Agentschap voor chemische stoffen (ECHA):

- Brochure voor MKB: Veiligheid van chemische stoffen en uw bedrijf, 2014
  - Practical Guide 13, How downstream users can handle exposure scenarios, Version 1, juni 2012
  - Beknopt Richtsnoer – Downstreamgebruikers, versie 1.0, december 2013
  - Richtsnoer voor downstreamgebruikers, versie 2.1, oktober 2014
  - Richtsnoer voor het samenstellen van veiligheidsinformatiebladen, versie 2.2, december 2014
- Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Inspectie SZW, Handreiking REACH en Arbo, REACH-informatie ten behoeve van het Arbobeleid in bedrijven, december 2011

## Noten

[1] Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Eindrapport Aanpak Kosten REACH voor het MKB, 5 februari 2015.

**Jan Koppejan** is arbeidshygiënist. **Evelyn Tjoe Nij** is arbeidshygiënist en epidemioloog. **Wouter de Haan** is arbeidshygiënist en veiligheidkundige. Alle drie betrokken bij het Expertise Centrum Toxicologie van de Coöperatie PreventPartner. **Marion van den Wittenboer** is arbeids- en organisatie-deskundige en ook lid van PreventPartner.

## Meer weten?

Meer weten over REACH en wat dit voor u betekent? Bezoek de workshop 'Zelfinspectie en de gevolgen van REACH' tijdens de DagOverPreventie op 16 juni in Ede, [www.Dagoverpreventie.nl](http://www.Dagoverpreventie.nl).

